

GRUPLAR ARASI TEHDİT KURAMI BAĞLAMINDA SURIYELİ GÖÇMENLER: İSTANBUL VE ŞANLIURFA ÖRNEKLERİ

Yunus EROĞLU* & Hacı Musa TAŞDELEN**

Öz

Toplumsal güven, sosyal alanda ilişkilerin inşası ve yeniden inşası için önem arz eden olgulardan biridir. Nitekim gerek klasik sosyologlar gerek çağdaş sosyologlar, toplumsal iş birliği, dayanışma ve sosyal yapının inşa sürecine dair değerlendirmelerinde güven olgusuna doğrudan ya da dolaylı bir biçimde vurgu yaparak bu önemi gözler önüne sermişlerdir. Sosyal alanda yaşayan farklı kimliklerin iç-grup ve dış-grup güven düzeyleri ile güven çaplarının kapsamları farklılık göstermektedir. Bu farklılık, kimliklerin birbirleri ile olan ilişkilerini, gruplar arası tehdit algılarını ve karşılıklı ilişkilerini belirleyen temel argümanlardır. Bu araştırma, Türkiye'de geçici koruma kapsamında bulunan Suriyelilerin yoğun olarak yaşamakta olduğu İstanbul ve Şanlıurfa kentlerinde yerel halkla olan güven düzeylerini ve güven çaplarını gruplar arası tehdit kuramı bağlamında analiz etmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca bu araştırma, metodolojik anlamda İstanbul ve Şanlıurfa kentlerinde yaşayan Suriyelilerin kendi (iç-grup) güven düzeyleri ile burada yaşayan Türklerle olan (dış-grup) güven ilişkilerini saptaması bakımından önem arz etmektedir. Metodolojik anlamda hem nitel hem de nicel yöntemlerden yararlanarak veri toplayan bu araştırma, "Yakınsayan Paralel Karma Yöntem" araştırma desenini benimsemiş olup; her iki araştırma yöntemi için sahadaki sınırlılıklar dolayısıyla kartopu örneklem modelini kullanmıştır. Elde edilen verilerin analizi ve yorumlanması ise veri analizleri basamaklarına göre şekillendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Gruplar Arası Tehdit Kuramı, Güven, Suriyeli, Türkiye.

SYRIAN MIGRANTS IN THE CONTEXT OF INTERGROUP THREAT THEORY: ISTANBUL AND ŞANLIURFA CASES

Abstract

Social trust is an important phenomenon for the construction and reconstruction of relationships in social life. Both classical and contemporary sociologists have highlighted this importance by directly or indirectly emphasizing the role of trust in their evaluations of social cooperation, solidarity, and the

* Dr. Öğr. Üyesi, Hakkari Üniversitesi, Yüksekova MYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü, yunuseroglu@hakkari.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-6076-4868>

** Prof. Dr. Sakarya Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Sosyoloji Bölümü, tasdelen@sakarya.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-9067-2374>

construction of social structures. The levels of in-group and out-group trust, as well as the scope of trust among different identities in the social sphere, vary. This variation is a key factor that shapes relationships between identities, intergroup threat perceptions, and mutual interactions. This study aimed to analyze the levels and extent of trust among local people in İstanbul and Şanlıurfa, where Syrians under temporary protection in Türkiye live in high numbers, within the framework of intergroup threat theory. Additionally, this research is methodologically significant as it seeks to determine the trust levels of Syrians living in İstanbul and Şanlıurfa (in-group) and their trust relationships with Turks living there (out-group). Methodologically, the research employs both qualitative and quantitative methods, following a "Convergent Parallel Mixed Method" research design, and utilizes the snowball sampling technique despite field limitations for both research methods. The analysis and interpretation of the collected data were guided by standard data analysis procedures.

Keywords: *Intergroup Threat Theory, Migration, Syrian, Trust, Türkiye.*

Giriş

Araştırmanın önemli argümanlarından olan toplumsal güven olgusu sosyal bilimler alanında gerçekleştirilen araştırmalarda yaygın olarak kullanılmaktadır. Fakat göçmen karşıtı söylemlerin yaratım sürecinde ve güvenin göçle ilişkisine dair yapılan çalışmaların sınırlı olduğu, literatür taramasında görülmüştür. Oysa toplumsal güvenin göçle ve göçmenle ilişkisi çok boyutludur ve sosyal uyum, gruplar arası tehdit, göçmen karşıtlığı, toplumsal iş birliği, sosyal hareketler, ekonomi politik gibi farklı bağlamlarda birer değişken olarak ele alınması gerekmektedir. Bu araştırmada toplumsal güven olgusu, Suriyelilere yönelik algılar ve Suriyelilerin Türkiye’deki geleceği ile ilişkilendirilerek gruplar arası tehditler bağlamında irdelenmiştir.

Araştırmada geçici koruma kapsamında bulunan Suriyelilerin gruplar arası tehdit algılarına dair önemli bir çerçeve sunmak adına toplumsal güven düzeyleri, güven çapları, katılımcıların Suriyeli algıları ve Suriyelilerin Türkiye’deki gelecekleri tartışılacaktır. Araştırmadan elde edilen veriler, gruplar arası tehdit kuramının iki boyutu olarak nitelendirilen “gerçekçi tehdit” ve “sembolik tehdit” bağlamlarında değerlendirilecektir.

Metodolojik olarak “Yakınsayan Paralel Karma Yöntem” metodu kullanılan araştırmada nicel veriler; Şanlıurfa kentinde 104 Suriyeli ve 110 Türk olmak üzere toplamda 214 katılımcıdan; İstanbul’da 101 Suriyeli ve 128 Türk, toplamda 229 katılımcıdan elde edilmiştir. Bu karma araştırmanın nicel boyutunun toplam katılımcı sayısı 214 Şanlıurfa, 229 İstanbul olmak üzere toplam 443’tür. Araştırmanın nitel boyutunu oluşturan yarı yapılandırılmış mülakat araştırmasının katılımcı sayısı ise; İstanbul ve Şanlıurfa kentlerinden 35 Suriyeli, 29 Türk olmak üzere toplamda katılımcı sayısı 64’tür.

Bu araştırma makalesinin birinci bölümünde gruplar arası tehdit kuramından bahsedilecek olup sembolik tehdit ve gerçekçi tehdit ayrımı tartışılacaktır. Araştırmanın “Türkiye’de geçici koruma kapsamında bulunan

Suriyeliler” başlığında ise Türkiye’de bulunan Suriyelilerin kısa göç hikayelerine yer verilecek olup güncel verilerle Türkiye’deki Suriyeliler tanıtılacaktır. Araştırmanın metodolojisine 4. başlıkta yer verilecek olup son bölümde ise araştırmadan elde edilen veriler analiz edilecek, bulgular tartışılacaktır.

1. GRUPLAR ARASI TEHDİT KURAMI

Gruplar arası tehdit kuramı, sosyal psikolojide ve grup dinamiklerinde önemli bir konsepttir. Bu teori, bir grup içindeki üyelerin, dışarıdaki diğer gruplarla olan ilişkilerindeki çatışma ve rekabetin nasıl algılandığını ve işlendiğini açıklamaktadır. Bu kuram, gruplar arası etkileşimlerin karmaşıklığını ve insanların grup kimliği etrafında nasıl davrandıklarını anlamamıza yardımcı olmaktadır. Stephen, Ybarra ve Morrison’un geliştirdiği bir model olan gruplar arası tehdit kuramı, temel olarak bir gruba diğer gruplar arasındaki rekabet ve çatışma durumlarında ortaya çıkan duygusal, bilişsel ve davranışsal tepkileri açıklamaktadır. Bu teoriye göre, gruplar arasındaki çatışma ve rekabet, grupların kendi kimliklerini koruma, kaynaklarına sahip çıkma ve üyelerini koruma istekleriyle doğrudan ilişkilidir. Bu bağlamda bir grup, diğer bir grup tarafından algılanan tehdit unsurlarıyla karşılaştığında, üyeleri genellikle savunmacı ve agresif davranabilmektedir. Bu davranış biçimleri, grup üyelerinin kendi kimliklerini güçlendirmeye ve gruplarına olan bağlılıklarını artırmaya yöneliktir. Gruplar arası tehdit kuramının ana unsurlarından biri, grupların diğer grupları potansiyel tehdit olarak algıladığı durumlarda iç kohezyonlarını artırmak için daha fazla iş birliği ve dayanışma içine girmeleridir. Bu süreç, grup üyelerinin bir araya gelerek ortak bir düşmanla mücadele etme eğilimini artırmaktadır. Ayrıca, gruplar arası tehdit kuramı, grupların kendi üstünlüklerini ve diğer grupların zayıflıklarını vurgulama eğiliminde olduğunu da belirtir. Bu, grup üyelerinin kendi gruplarını diğerlerine karşı daha üstün ve güçlü göstermek için çaba harcadığı ve grup kimliğini güçlendirmek için dış tehditleri abarttığı anlamına gelebilmektedir. Bu bağlamda gruplar arası tehdit kuramı, gruplar arasındaki çatışma ve rekabetin psikolojik ve sosyal boyutlarını anlamlandırdığından insanların grup kimlikleri etrafında nasıl davrandıklarını ve gruplar arası ilişkilerin nasıl şekillendiğini anlamak için önemli bir araçtır (Stephan vd., 2002, s. 1248).

Bu kuram algılanan tehditleri temelde “gerçekçi tehditler” ve “sembolik tehditler” olarak sınıflandırmaktadır. Bu sınıflandırma bağlamında gerçekçi tehdit; grup üyesine acı, işkence veya ölüm gibi fiziksel veya maddi zararları, ekonomik kayıp, değerli kaynaklardan yoksun bırakma veya sağlık ve kişisel güvenliğe yönelik tehditleri içermektedir. Sembolik tehdit ise; itibarın veya onurun kaybedilmesi, bir grubun değerlerine, dinine veya inanç sistemine yönelik algılanan tehditleri kapsamaktadır. Ayrıca gruplar arası tehdit kuramına göre gruplar arası tehditler, bir grubun üyelerinin diğer grubun

üyelerince zarar verilebilecek konumda oldukları algılaması ile ortaya çıkmaktadır (Stephan vd., 2009, s. 54).

Gruplar arası tehditler çatışmaya katkıda bulunur çünkü duyguları, algıları ve davranışları etkilemektedir. Tehdidin değerlendirilmesi korku, öfke, kızgınlık, nefret, hayal kırıklığı, küçümseme ve güvensizlik gibi güçlü olumsuz duyguları uyandırabilir. Ayrıca tehdit algıları, dış grup üyelerine yönelik duygusal empatiyi azaltmaktadır. Bu olumsuz duygusal tepkiler, diğer gruba yönelik empati eksikliğiyle birleştiğinde, insanlar birbirine düşman olabilmektedir. Gruplar arası algılar, dış grupların doğru algılanmasını engelleyen çok çeşitli önyargılarla karakterize edilir. Bu önyargılar arasında olumsuz stereotipler, dış grubun niyet ve güdülerine ilişkin çarpık algılar, üyelerin insanlıktan çıkarılması yer almaktadır.

Ayrıca, tehditle başa çıkmanın bilişsel talepleri yürütme işlevini azaltır, bu da zayıf karar almaya (örneğin grup düşüncesine) yol açabilir. Gruplar arası tehditler aynı zamanda iç grubun dış gruba ilişkin algılarını da etkileyebilir. Örneğin, güçlü gruplar kendilerini tehdit altında hissettiklerinde, kendilerini savunmasız olarak algılayabilirler; tıpkı 11 Eylül Saldırılarından sonra Amerikalıların ve bundan kısa bir süre sonra birçok Avrupalının başına geldiği gibi (Stephan ve Mealy, 2011, s. 3).

Gruplar arası tehdidin ortaya çıkmasında en etkili unsurlardan biri de toplumsal güvensizliğin oluşmasıdır. Bu bağlamda azınlık gruplarının sayılarının ve etnik çeşitliliğin artması ile tehdit hissedildiğini ve bunun sonucunda toplumda gruplar arası güvensizlik ve şüphenin arttığını gösteren çalışmalar, bunu destekler mahiyettedir (Bağcı ve Çelebi, 2017, s. 14).

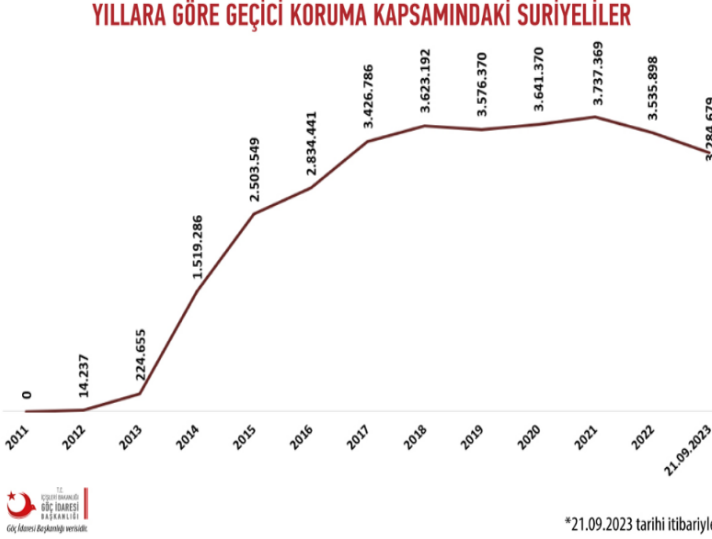
2. TÜRKİYE’DE SURİYELİLER

Türkiye gerek jeopolitik konumu gerek tarihsel ilişkileri sebebiyle yüzyıllardır göç olgusuna maruz kalan bir ülke profili çizse de 2011 yılından bu yana hemen yanı başında gelişen olaylar silsilesi nedeniyle kaynağını Suriye’nin oluşturduğu kitlesel bir göç hareketliliğine ev sahipliği yapmıştır. Ülkelerinden ayrılmak durumunda kalan Suriyelilerin geçiciliği ve kalıcılığı ekseninde birçok tartışma yaşansa da bu göçmenlerin Türkiye’deki mevcudiyetlerine dair statü sağlamak maksadıyla Suriyelilere “geçici koruma” adı ile özel bir statü verilmiştir. Göç İdaresi Başkanlığı, “geçici koruma” statüsünü kitlesel göç hareketlerinin getirmiş olduğu menfi durumları bertaraf etmek ve bu durumlara acil çözümler üretmek için geliştirilmiş bir koruma biçimi olarak ifade etmiş ve bu statüyü; ferdî statü belirleme formaliteleri ile zaman kaybetmeksizin yürütülen uygulaması kolay ve tamamlayıcı bir çare olarak tanımlamaktadır (Göç İdaresi Başkanlığı, 2023).

Göç İdaresi Başkanlığı’nın Eylül 2023 verilerine istinaden Türkiye’nin “geçici koruma” statüsü verdiği bu göçmenlerin sayısı 21.09.2023 tarihi itibarıyla 3.284.679’dur. Aşağıda yer alan Grafik 1 verilerine bakılarak;

Türkiye’de bulunan geçici koruma kapsamındaki Suriyelilerin sayısının 2012 yılından itibaren artış gösterdiği, 2021 yılı itibariyle ise periyodik olarak düşme eğilimi gösterdiği anlaşılmaktadır.

Grafik 1. Türkiye’deki Geçici Koruma Kapsamında Bulunan Suriyeli Göçmenlerin Yıllara Göre Değişimi.

Kaynak: İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı (2024)

2021 yılından itibaren Türkiye’deki Suriyeli sayısının düşme eğiliminde olmasının temel nedenini Türkiye tarafından yapılan açıklamalara bağlamak mümkünken; Mayıs 2020’de Suudi Arabistan’ın Cidde kentinde organize edilen Arap Zirvesi başta olmak üzere farklı organizasyonlarda “Suriyeli mültecilerin ülkelerine gönüllü ve güvenli bir şekilde geri dönüşü”nün tartışılmasının da tesirinin olduğunu söylemek yerinde olacaktır. Güvenli ve gönüllü geri dönüş meselesinin dillendirilmesi, Türkiye’de aşırı sağ partilerin Suriyelilere karşı tutumları ve Türkiye’deki 2023 seçimlerinde Suriyelilerin geri dönüşlerinin seçim kampanyası olarak sunulması bu ivmeye hız kazandıran temel unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Nitekim Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın geçici koruma statüsünde bulunan Suriyelilerin dönüşü için bir yol haritasının planlanması gerektiğine dair ifadeleri ile Nisan 2023’e kadar 450 bin Suriyelinin evlerine döndüklerine ilişkin söylemlerinin de etkisi oldukça yüksektir. Ayrıca bu meseleyle ilgili Erdoğan’ın 1 milyon Suriyeliyi evlerine gönderme vaadi de konunun gündemde sıklıkla tartışılmasına zemin hazırlamıştır (Independent, 2023).

Tüm bunların yanı sıra göçle gelenler ile hedef ülke vatandaşları arasında kurulan ilişki, etkileşim ve diyalogun da bir arada yaşama biçimine ve süresine olan etkisi göz önünde bulundurulursa bu araştırma verilerinden elde edilen bulgular ışığında; Suriyeliler ile kurulan güven ilişkileri, medya ve sosyal medyanın yaratmış olduğu güvensizlik iklimi ve politika yapıcılarının

Suriyeli göçmenleri güvenlikleştirmeleri* Suriyelilerin Türkiye'deki geleceğine ilişkin önemli ipuçları sunmaktadır.

3. ARAŞTIRMANIN METODOLOJİSİ

Bu araştırma, Türkiye'de Suriyeli göçmenlerin ve yerel halkın karşılıklı ilişkilerini ve bu ilişkilerin gruplar arası tehdit kuramı bağlamında nasıl şekillendiğini anlamayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, araştırmanın yöntemsel altyapısı, araştırma sorularına yanıt verecek şekilde tasarlanmıştır. Araştırmanın kapsamı, veri toplama süreci ve analiz yöntemleri hem teorik çerçevenin gerekliliklerini karşılamakta hem de sahadan elde edilen bulguların güvenilirliğini sağlamayı hedeflemektedir. Aşağıdaki alt başlıklarda, bu yöntemsel sürecin ayrıntıları ele alınmıştır.

3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırma, Türkiye'de geçici koruma kapsamında bulunan Suriyelilerin yoğun olarak yaşamakta olduğu İstanbul ve Şanlıurfa kentlerinde yerel halkla olan güven düzeylerini ve güven çaplarını gruplar arası tehdit kuramı bağlamında analiz etmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, özellikle gruplar arasındaki ilişkiler, iki grubun birbirlerine duymuş oldukları güven ve Türklerin Suriyeli algıları çerçevesinde gruplar arası tehdit kuramının iki temel parametresi olan "gerçekçi tehdit" ve "sembolik" tehdit bağlamlarında analizler ortaya koymayı hedeflemektedir.

Ayrıca hem nitel hem de nicel veri toplama ve analiz modeli olan yakınsayan paralel karma model ile İstanbul ve Şanlıurfa kentlerinde yaşayan Suriyelilerin kendi (iç-grup) güven düzeyleri ve burada yaşayan Türklerle olan (dış-grup) güven ilişkilerini saptanması ve gruplar arası tehdit kuramı bağlamında değerlendirilmesi araştırmanın önemini ortaya koymaktadır.

3.2. Araştırmanın Kapsamı ve Örneklemi

Bu araştırma, İstanbul ve Şanlıurfa'da yaşayan Türkler ve Suriyeliler arasındaki güven ilişkilerini, güven çaplarını, sembolik ve gerçekçi tehdit algılarını incelemek için karma araştırma yöntemini benimsemiştir. Araştırmanın evrenini İstanbul ve Şanlıurfa kentlerinde yaşayan Türkler ve Suriyeliler oluşturmaktadır. Araştırmada göç olgusunun katılımcılara erişim noktasında menfi durum yaratması nedeniyle kartopu örnek modeli tercih edilmiştir. Araştırmanın örnekleme çerçevesinde katılım sayısı ve katılımcıların demografik özellikleri aşağıda detaylı olarak verilmiştir.

*Güvenikleştirme, gündem oluşturması beklenen bir konunun politika yapıcılar tarafından ulusal güvenlik meselesi haline getirilmesi ve söz eylem olarak inşa edilen bu yapıdaki reaksiyonların meşrulaştırılmasıdır (Buzan ve Waeber, 2003, s. 26).

Bu çalışmada, popülasyon büyüklüğü $N = 18.104.538$ olarak belirlenmiştir. Güven düzeyi %95 ($Z = 1,96$) ve hata payı %5 ($E = 0,05$) olarak seçilmiştir. Popülasyon varyansı bilinmediği için, en temel yaklaşım olan $\sigma^2 = 0,25$ (standart sapma $\sigma = 0,5$) kullanılmıştır. Örneklem büyüklüğünü hesaplamak için kullanılan formül, Bartlett ve arkadaşlarının kaleme almış oldukları “Organizational Research: Determining Appropriate Sample Size in Survey Research” isimli eserden faydalanılarak oluşturulmuştur (Bartlett vd., 2001, s. 45).

$$Z^2 = 1.96^2 = 3.8416$$

$$Z^2 \cdot \sigma^2 = 3.8416 \cdot 0.25 = 0.9604$$

$$E^2 = 0.05^2 = 0.0025$$

$$n = (N \cdot Z^2 \cdot \sigma^2) / ((N - 1) \cdot E^2 + Z^2 \cdot \sigma^2)$$

Yerine koyarsak:

$$n = (18,104,538 \cdot 0.9604) / (45,261.3425 + 0.9604)$$

$$n = 17,394,866.0552 / 45,262.3029$$

$$n \approx 384.04$$

Bu hesaplamalar sonucunda, 18.104.538 kişilik bir popülasyon için %95 güven düzeyi ve %5 hata payı ile gerekli minimum örneklem büyüklüğü 384 olarak bulunmuştur. Elde edilen verilerin güvenilirliği ve geçerliliği için toplanan toplam 443 anket verileri analiz edilmiştir.

3.3. Araştırmanın Veri Toplama ve Veri Analiz Yöntemi

Bu araştırmanın metodolojisi Yakınsayan Paralel Karma Model olarak yapılandırılmış olup nicel veri toplama deseni olarak anket çalışması, nitel veri toplama deseni olarak ise yarı yapılandırılmış mülakat çalışması uygulanmıştır. Karma yöntemin nicel veri toplanması aşamasında İstanbul ve Şanlıurfa kentlerinden 238 Türk katılımcı, 205 Suriyeli olmak üzere toplam 443 katılımcı ile anket çalışması yapılmışken; yine İstanbul ve Şanlıurfa kentlerinden 35 Suriyeli, 29 Türk totalde 64 katılımcı ile gönüllülük esasına dayalı olarak yarı yapılandırılmış mülakat çalışması yürütülmüştür. Anket ve mülakat çalışmasına iştirak eden katılımcıların demografik bilgileri aşağıda yer almaktadır.

Tablo 1. U.S (Şanlıurfa'daki Suriyeli Katılımcılar) Demografik Özellikler.

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Medeni Durum	Meslek	Eğitim Durumu
U.S-1	Erkek	64	Evli	Çalışmıyor	İlkokul
U.S-2	Erkek	44	Evli	Çalışmıyor	Lise
U.S-3	Kadın	54	Evli	Ev hanımı	İlkokul

U.S-4	Erkek	73	Evli	Çalışmıyor	İlkokul
U.S-5	Kadın	29	Evli	Ev hanımı	İlkokul
U.S-6	Kadın	28	Evli	Ev hanımı	Lise
U.S-7	Erkek	38	Bekâr	Esnaf	Üniversite
U.S-8	Erkek	32	Bekâr	Keman sanatçısı	Üniversite
U.S-9	Erkek	39	Evli	Çiftçi	Lise
U.S-10	Kadın	47	Evli	Ev hanımı	Okuryazar değil
U.S-11	Kadın	45	Evli	Ev hanımı	İlkokul
U.S-12	Erkek	52	Evli	Çalışmıyor	Okuryazar değil
U.S-13	Erkek	37	Evli	Çiftçi	Lise
U.S-14	Kadın	36	Evli	Ev hanımı	İlkokul
U.S-15	Erkek	48	Evli	Esnaf	Lise
U.S-16	Erkek	49	Evli	Çalışmıyor	Lise
U.S-17	Kadın	35	Evli	Ev hanımı	Lise
U.S-18	Kadın	33	Evli	Ev hanımı	İlkokul
U.S-19	Kadın	31	Evli	Ev hanımı	Lise
U.S-20	Kadın	39	Evli	Ev hanımı	Lise

Şanlıurfa ve İstanbul’da hem geçici koruma kapsamında bulunan Suriyeliler ile hem de araştırmaya katılım sağlayan Suriyelilerin Türk komşuları ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın ilk etabında Şanlıurfa kentinin merkez ilçeleri olan Eyyübiye, Haliliye ve Karaköprü’nün yanı sıra Suriye sınırında bulunan Suruç ilçesinden mülakat görüşmeleri için kartopu örnekleme modeli ile katılımcılar saptanmış olup gönüllülük esasına bağlı kalınarak toplam 20 Suriyeli katılımcı ile yarı yapılandırılmış mülakat çalışması uygulanmıştır. Mülakatlara katılan Suriyeli katılımcıların demografik özellikleri tablo 1’de görölmektedir.

Tablo 2. U.T (Şanlıurfa’daki Türk Katılımcılar) Demografik Özellikler.

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Medeni Durum	Meslek	Eğitim Durumu
U.T-1	Erkek	27	Bekâr	Çiftçi	Üniversite
U.T-2	Erkek	38	Evli	Esnaf	Lise
U.T-3	Erkek	46	Bekâr	Çiftçi	İlkokul
U.T-4	Kadın	51	Evli	Ev Hanımı	Okuryazar değil
U.T-5	Erkek	44	Evli	Memur	Üniversite
U.T-6	Kadın	38	Evli	Ev hanımı	Lise
U.T-7	Erkek	42	Evli	Çiftçi	Lise

U.T-8	Erkek	33	Bekâr	Memur	Üniversite
U.T-9	Erkek	32	Bekâr	Öğrenci	Üniversite
U.T-10	Kadın	23	Bekâr	Öğrenci	Üniversite
U.T-11	Erkek	36	Evli	Esnaf	Lise
U.T-12	Kadın	48	Evli	Ev hanımı	Lise
U.T-13	Erkek	38	Evli	Organizatör	Üniversite
U.T-14	Kadın	26	Evli	Garson	Lise

Şanlıurfa kentinde gerçekleştirilen araştırmanın ikinci etabında ise Suriyeli katılımcıların komşuları olan yerel halk ile yarı yapılandırılmış mülakat çalışması gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmaya ise 14 katılımcı dahil edilmiştir. Katılımcı sayısına ilişkin ön saptama yapılmış olsa da araştırma sorularına verilen yanıtların tekrara düşmesi ile veri doyumu sağlandığına kanaat getirilmiş ve mülakat çalışması sonlandırılmıştır. Şanlıurfa’da geçici koruma kapsamında bulunan Suriyeli göçmenlere komşuluk eden mülakat katılımcılarının demografik özellikleri tablo 2’de görülmektedir.

Tablo 3. İ.S (İstanbul’daki Suriyeli Katılımcılar) Demografik Özellikler.

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Medeni Durum	Meslek	Eğitim Durumu
İ.S-1	Kadın	36	Evli	Seyyar Satıcı	Okuryazar
İ.S-2	Kadın	32	Evli	Ev hanımı	İlkokul
İ.S-3	Erkek	48	Evli	Esnaf (Kuyumcu)	Lise
İ.S-4	Erkek	52	Evli	Çalışmıyor	İlkokul
İ.S-5	Erkek	27	Bekâr	Esnaf (Tüttüncü)	Lise
İ.S-6	Erkek	31	Bekâr	Çalışmıyor	Lise
İ.S-7	Kadın	38	Evli	Esnaf (Giyim)	İlkokul
İ.S-8	Erkek	57	Evli	Esnaf (Lokanta)	Lise
İ.S-9	Erkek	26	Bekâr	İşçi	Üniversite
İ.S-10	Kadın	27	Evli	Ev hanımı	Lise
İ.S-11	Erkek	36	Bekâr	Seyyar Satıcı	İlkokul
İ.S-12	Erkek	27	Bekâr	Çalışmıyor	Lise
İ.S-13	Erkek	35	Evli	Esnaf (Kasap)	Lise
İ.S-14	Erkek	42	Bekâr	İş insanı (kargo şirketi)	Üniversite
İ.S-15	Erkek	23	Bekâr	İş İnsanı (Araç Kiralama-Emlak)	Üniversite

İstanbul’da gerçekleştirilen görüşmeler de Şanlıurfa kentinde olduğu gibi iki ayaklı olup bu görüşmeler hem geçici koruma kapsamında bulunan Suriyelilerle hem de Suriyeli katılımcıların Türk komşularıyla

gerçekleştirilmiştir. İstanbul kentinin Esenyurt, Esenler, Üsküdar ve Küçükçekmece ilçelerinde 4 kadın, 11 erkek katılımcı olmak üzere toplamda 15 kişi ile gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmelerin tümü gönüllük esasına göre yapılmıştır. Tablo 3'te görüldüğü üzere; yarı yapılandırılmış mülakat çalışmasının Suriyeli kadın katılımcıların erkek katılımcılara oranla daha düşük seviyelerde olmasının sebebi, iş hayatında Suriyeli kadınların oranının düşük olması ve erkeklerle diyaloga kapalı olmalarıdır.

Tablo 4. İ.T (İstanbul'daki Türk Katılımcılar) Demografik Özellikler.

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Medeni Durum	Meslek	Eğitim Durumu
İS.T-1	Erkek	33	Bekâr	Öğrenci	Lisansüstü
İS.T-2	Kadın	29	Evli	Ev Hanımı	Üniversite
İS.T-3	Erkek	28	Bekâr	Öğrenci	Üniversite
İS.T-4	Kadın	29	Evli	Özel sektör	Lisansüstü
İS.T-5	Erkek	47	Evli	Çalışmıyor	Lise
İS.T-6	Kadın	24	Bekâr	Öğrenci	Üniversite
İS.T-7	Erkek	47	Evli	Özel sektör	Üniversite
İS.T-8	Kadın	58	Evli	Ev hanımı	Lise
İS.T-9	Erkek	41	Evli	İşçi	Üniversite
İS.T-10	Kadın	21	Bekâr	Öğrenci	Üniversite
İS.T-11	Erkek	33	Bekâr	İşçi	Üniversite
İS.T-12	Erkek	24	Bekâr	Öğrenci	Üniversite
İS.T-13	Erkek	35	Evli	Memur	Üniversite
İS.T-14	Erkek	30	Evli	Memur (Asker)	Üniversite
İS.T-15	Kadın	28	Evli	Ev hanımı	Lise

İstanbul'da gerçekleştirilen mülakatların ikinci etabında geçici koruma kapsamında bulunan Suriyelilerin Türk komşuları yer almaktadır. İstanbul'daki bu görüşmelere toplamda 15 katılımcı dahil edilmiştir. Tüm görüşmeler gönüllülük ilkesine bağlı kalınarak gerçekleştirilmiş olup veriler titizlikle toplanmıştır. Anket araştırmasına katılım sağlayanlara dair yüzdelik dilim, tablo 5'de belirtilmiştir.

Tablo 5. Ankete Katılım Sağlayan Türklerin Buldukları Şehre Göre Frekans Dağılımı.

Şehir	Sayı	Yüzde
Şanlıurfa	110	46,2
İstanbul	128	53,8
Toplam	238	100,0

Anket çalışmasına katılım sağlayanların buldukları şehre göre frekans dağılımları tablo 6'de belirtilmiştir. Bu verilere göre katılımcıların %46,2'si Şanlıurfa'da; %53,8'i İstanbul'da yer almaktadır.

Tablo 6. Ankete Katılım Sağlayan Suriyelilerin Buldukları Şehre Göre Frekans Dağılımı.

Şehir	Sayı	Yüzde
Şanlıurfa	104	50,7
İstanbul	101	49,3
Toplam	205	100,0

Anket çalışmasına katılım sağlayan Suriyelilerin buldukları şehre göre frekans dağılımları ise tablo 6'da yer almaktadır. Bu verilere göre Suriyeli katılımcıların %50,7'sinin Şanlıurfa'da; %49,3'ünün İstanbul'da yer aldıkları görülmektedir. Bu veriler, katılımcıların kentler arasında eşit dağılım yapılmasına dikkat edildiğini gözler önüne sermektedir.

4. GRUPLAR ARASI TEHDİT KURAMI BAĞLAMINDA ARAŞTIRMA BULGULARI

Geçici koruma kapsamında bulunan Suriyelilerin gruplar arası tehdit algılarına dair önemli bir çerçeve sunmak adına toplumsal güven düzeyleri, güven çapları, katılımcıların Suriyeli algıları ve Suriyelilerin Türkiye'deki gelecekleri tartışılacaktır. Bu araştırmanın en önemli argümanlarından olan toplumsal güvenin göçle gelenler üzerindeki etkisi ve Suriyelilerin geleceklerine dair çıkarımları; araştırmadan elde edilen verilere dayalı olarak yorumlanmış ve yukarıda toplumsal güven olgusu başlığı altında açıklanan toplumsal güven yaklaşımları çerçevesinde tartışılmıştır. Bu bağlamda elde edilen veriler de bu tartışma zeminine olanak sunmaktadır.

Güven düzeylerine ilişkin görseller, gruplar arası tehdit kuramı bağlamında iki grup arasında inşa edilen güven olgusunu hem Şanlıurfa hem de İstanbul'da ikamet eden Suriyelilerin ve Türklerin güven ilişkileri çerçevesinde göstermektedir.

Yarı yapılandırılmış mülakat araştırmasındaki verilerden hareketle; Suriyelilerin Türk komşularına Türk komşularının Suriyelilere güvendiğinden daha fazla güvendiği dikkat çekicidir. Her iki kentte gerçekleştirilen mülakatlara katılım sağlayan 35 Suriyeliden 22'sinin "*Türk komşularınıza mı daha çok güvenirsiniz yoksa Suriyeli komşularınıza mı?*" sorusuna verilen cevaplar, önemli oranda Türk komşularına daha fazla güven duyduklarını göstermektedir. Bu denli yüksek bir güven duygusunun oluşmasında Şanlıurfa'da iki grubun bir arada iç içe yaşaması etkili olmuştur. Bu bağlamda U.S-1 (Suriyeli) mülakat katılımcısının sarf ettiği "*Burada bizi el üstünde tutuyorlar.*" sözleri ve U.S-3 (Suriyeli) mülakat katılımcısının Türk komşularını güvenilir bulmasına dair ifadeleri ile Türk komşularına Suriyeli komşularından daha fazla güvenmesi, Suriyelilerin Türklere yönelik güven

düzeyini açıkça göstermektedir. Şanlıurfa’da güven düzeyinin yüksek olduğuna dair veriler dikkat çekse de İstanbul’da yaşayan Suriyelilerden bazıları, özellikle esnaflar, genel anlamda Türk ve Suriyeli komşularına güven duymadıklarını ifade etmişlerdir. Gerçekleştirilen görüşmeler neticesinde; mülakat araştırmasına dahil edilen Türk katılımcılar, Suriyelilere güvenmemelerinin nedenleri olarak; Suriyelilerin karışmış oldukları suç oranlarını ve taciz edici bakışların rahatsız edici etkilerini göstermişlerdir (Eroğlu, 2022, s. 123). Aynı şekilde Suriyeli katılımcılar da hırsızlık, yağmalama ve gasp olaylarından endişe duyduklarını belirterek Türk komşularına güvenmediklerini ifade etmişlerdir. Bu hususta Esenyurt’ta kuyumcu olan İ.S-4 (Suriyeli), tehdit edici ve rahatsızlık verici bakışlardan yılmış olduğunu ve tedirginlik ile günlerini geçirdiğini söylemiştir. Ayrıca Türklerin kendilerine saldırdığını iddia eden İ.S-8 (Suriyeli), Türklerin kendilerine saldırdığını ama bu saldırılardan koruyanın da bir Türk komşusu olduğunu; bu sebeple de Türklere yönelik minnet duygusu beslediğini sözlerine eklemiştir (Eroğlu, 2022, s. 124). Hem Suriyeli hem de Türk katılımcıların İstanbul’daki araştırma verilerine dayalı olarak birbirlerine güven duymama nedenleri gruplar arası tehditleri derinleştiren bir etkiye sahiptir. Tehdit algılarının güven düzeyini düşürücü etkisi bağlamında iki grup arasındaki gerçekçi tehdit algılarının iki grup arasındaki güven düzeylerini aşağı çektiği görülmektedir.

Öte yandan Şanlıurfa’daki katılımcılardan U.S-2’nin Suriyelilerden korku ve güvensizlik hissettiğini vurgulayan sözleri, Suriyelilere yönelik tutumunu göstermektedir. Güven ilişkileri ve güven çapı yakın olan U.S-5 (Urfa-Suriyeli) katılımcısına “*Bu mahallede yaşayan Suriyelilere güvenir misin?*” sorusu yöneltildiğinde “*Tanyor olmam gerekir.*” İfadelerini kullanırken; “*Buradaki Türk komşularına güvenir misin*” sorusu yönelttiğinde ise tereddütsüz “*Evet buradaki insanlar akrabalarımız gibi.*” İfadelerini kullanarak Türk komşularına duymuş olduğu güveni açıkça ifade etmiştir. Mülakat görüşmelerinde ulaşılan bir başka dikkat çekici cevap U.S-17’den (Suriyeli) gelmiştir. U.S-17 katılımcısı, Urfalılara çok güvendiğini Urfalı bir komşusunun kızını isterse vereceğini ifade ederken; güven ilişkilerini ve güven çapını ortaya koyan bir diğer argümanı ise, Suriyeli katılımcı olan U.S-18’den sunmuştur. Katılımcı, bir yere giderken çocuklarını Urfalı komşularına bıraktığını ve birçok kez komşusunun da çocuklarını kendisine bıraktığını söyleyerek Şanlıurfa’daki Suriyelerinin Türk komşularına duymuş oldukları güveni ortaya koymuştur (Eroğlu, 2022, s. 127).

İstanbul’da erişilen veriler, İstanbul halkının güven çapında Suriyelilere yer vermediğini fakat Suriyelilerin Türk komşularına yönelik görece yüksek düzeyde bir güven inşa ettiğini göstermektedir. Bu bulgunun nedenselliğine dair yapılan araştırmacı yorumu; metropol yaşantısının güven duygusunu azaltan bir etkiye sahip olduğu yönündedir. Nitekim Altan (2008, s. 17), metropol yaşantısının öteki yaratımına dair güçlü bir vurgu yaparken; metropolde yaşayan her bir bireyin diğeri için öteki olduğunu ve “içgüdüsel”

olanın dışarda bırakıldığını ifade etmiştir. Altan'a göre her "ben" sadece "ben olmayan"da kendi aşkınlığına kurabilmektedir. Toplumsal güvenin inşa sürecinde engel teşkil eden ve güven çapının dışına itilenlerin öteki olduğundan hareketle; metropol yaşamı, özneliği mutlaklaştıran yapısıyla (Simmel, 2003, s. 65), sosyal güveni azaltmaktadır.

İstanbul'da -özellikle Esenyurt'ta- artan gettolaşma ve iki grubun birbirlerine temas etmeden yaşamaları da karşılıklılığı, bir aradalıkları ve ilişkileri azaltan bir etkiye sahiptir. Bu sebeple güven inşa edilmesine kaynak oluşturacak nedenlerden yoksunluk; iki grubun birbirlerine güvenini sosyal medya, söylemler ve algılar üzerinden inşa etmelerine neden olmuştur.

Şanlıurfa'da erişilen veriler ise iki grubun birbirlerine duymuş oldukları güvenin daha yüksek olduğunu, her iki grubun da diğer grubu güven çapına dahil ettiğini göstermektedir. Bulguların nedenselliğine dair çıkarım ise; Şanlıurfa halkı ile Suriyelilerin kültürlerinde birtakım benzerliklerin olduğu, yaşam alanlarının iç içe olduğu, kırsal alanların entegrasyonu kolaylaştırıcı bir etkiye sahip olduğu ve daha mekanik ilişkilerin hâkim olduğudur. Özellikle Şanlıurfa'nın Suruç ilçesinde kırsal alanda halkın bir arada yaşama alışkanlığı içerisinde olduğu, komşuluk ilişkilerinin toplum nezdinde öncelikli ilişki formu olduğu dikkate alınır; kültürel benzerliklerin de etkisiyle yüksek güven düzeyleri makul bir nedensellik formuna oturmaktadır.

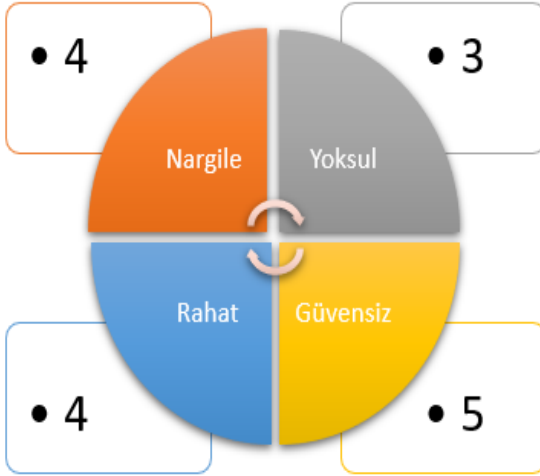
Her iki kentte gerçekleştirilen mülakat araştırmalarından elde edilen veriler, Türk katılımcıların ağırlıklı olarak Suriyeli komşularına güvenmediklerini göstermektedir. Yapılan araştırma, Türk katılımcılarının Türk komşularına daha çok güvendiğini ortaya koymaktadır. Suriyeli komşuları Türk katılımcılar için "güvensiz" olarak algılanmaktadır. Hatta bazı Türk katılımcılar, Suriyelilerin kendi aralarında da güven sorunu yaşadıklarını iddia etmişlerdir. Örneğin bir Türk katılımcı, Suriyelilere güvenemediğini, ülkelerini nasıl terk edip geldilerse yarın kendilerini de yarı yolda bırakacaklarını ifade ederek Suriyelerin güven vermediklerini sözlerine eklemiştir (Eroğlu, 2022, s. 134). Suriyelilerin topraklarına geldikten sonra yaşanan korkunç ve acı veren olaylar nedeniyle Suriyelilere güven duymadığını ifade eden bir başka Türk katılımcısı ise Suriyelilerin hırsızlık, gasp, tecavüz gibi suçlara çok karıştığını, Suriyeli işçilere iş verilmesine karşın işverenin kızına tecavüz ettiklerini duyduğunu iddia etmiştir (Eroğlu, 2022, s. 135). Öte yandan daha önce insanlara güven duyarken Suriyelilerden sonra güven duygusunun zamanla aşındığını iddia eden bir diğer Türk katılımcı, insanlara duyulan güvensizliğin kaynağı olarak Suriyelileri göstermiştir. Kuşkusuz bu ifadeler toplumsal güven değerlerinde bir aşınmaya işaret ettiği için gruplar arası tehdit algısının sembolik düzeyde yansıtıldığını ortaya koymaktadır.

Araştırma verileri, Suriyelilere güven duymayan katılımcıların aksine Suriyeli komşularına güvenen, sırdaşlık eden Türk komşuların olduğunu da ortaya koyan önemli veriler sunmaktadır. Örneğin; U.T-8, Suriyelilere güven duymayan Türk komşularının aksine Suriyelilerle iyi ilişkiler içinde olduğunu

ve Suriyelilere diğer insanlar kadar güvendiğini ifade etmiş, üstelik Suriyeli bir sırdaş edindiğini ve kimseyle paylaşmadığını onunla paylaştığını sözlerine eklemiştir. Bu minvalde Şanlıurfa’lı Türk bir katılımcı olan U.T-9 da her kim olursa olsun insanlara güven duyduğunu ifade ederek Suriyelilere yönelik güven duygusunun genel güven düzeyiyle paralellik gösterircesine yüksek olduğunu ifade etmiştir.

Ayrıca ifade etmek gerekir ki güven olgusu, güven düzeyi ve güven çapına dair önemli veri sunan argümanların başında algı ve önyargı gelmektedir. Nitekim gruplar arasında gerçekçi ya da sembolik tehdit algısına kaynaklık eden temel husus da algı ve önyargılardır. Bu bağlamda İstanbul ve Şanlıurfa’da gerçekleştirilen araştırma verileri, Suriyelilere dair negatif bir algının inşa edildiğini ortaya koymaktadır. Şekil 1 ve şekil 2 verilerinden de anlaşılacağı üzere Suriyelilerin, komşularının zihinlerindeki objelere ilişkin bazı imge/kavramlar yer almıştır.

Şekil 1. Komşularının Gözünden Suriyeliler (İstanbul)*

İstanbul kentinde gerçekleştirilen araştırmaya dahil edilen katılımcıların Suriyelileri tahayyül ederken ifade etmiş oldukları sembol ve imgelerden sıklıkla tekrarlananlar sırasıyla; "güvensiz", "nargile", "rahat" ve "yoksul" imgeleridir. Bu imge ve sembollerin Suriyeli göçmenlerle kurulan iletişim ve girilen etkileşim sonucunda mı yaratıldığı yoksa ekseriyetle duyular neticesinde mi olduğuna dair sorulara verilen cevapların tamamına yakını, bu imge ve sembollerin duyularla yaratıldığını ortaya koymuştur. Böylelikle elde edilen veriler, Suriyelilere yönelik negatif algıların gerçeklikten uzak bir yaratım sürecinde inşa edildiğini göstermiştir (Eroğlu, 2022, s. 137).

Şekil 2. Komşularının Gözünden Suriyeliler (Şanlıurfa)

Şanlıurfa'daki Türk katılımcılara sorulan Suriyelileri nasıl tanımlarsınız sorusuna verilen cevaplardan dikkat çekici semboller ve imgeler; "Nargile", "Yoksul", "Rahat" ve "Güvensiz" olsa da diğer ifadeler aşağıda verilmiştir;

1. Hırsız
2. Değerli-İyi İnsanlar
3. Bize Benzeyen İnsanlar
4. Yatıya Kalmış Yetim Misafir
5. Zararsız
6. Nankör
7. Sosyal

Gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış mülakat araştırmasından elde edilen veriler; İstanbul'dan farklı olarak Şanlıurfa kentinde görece pozitif semboller/ingeler ortaya koymuştur. Daha olumlu imgeleri ortaya koyan nedenler, kuşkusuz iki grup arasında yaratılan iletişim kanalları ve etkileşimlerdir. İstanbul'da elde edilen veriler; etkileşimden uzak, güvensiz, tehditkâr olarak algılanan bir Suriyeli profili sunmuştur. Şanlıurfa'da elde edilen veriler ise karşılıklı etkileşim kurulan, yoksulluğuyla ve yerleşik halka benzerlikleriyle ön plana çıkan bir Suriyeli profili sunmuştur. Şunu açıkça ifade etmek gerekir ki İstanbul'daki Türk katılımcıların Suriyelilere dair düşünceleri ve Suriyeli algıları, Suriyelilerin sosyal hayata uyum sağlamalarının önündeki en temel engellerden biridir. Nitekim bu durum da iki grup arasındaki güvenin inşa sürecini uzatmaktadır. Buna karşın Şanlıurfa'da gerçekleştirilen araştırmadan elde edilen veriler (şekil 2), sosyal alanda tam bir uyum sağlanmış olmasa da iki grup arasında güven inşa sürecinin başladığını ve iki grup arasında algılanan tehditlerin görece daha az olduğunu göstermektedir.

Şekil 1 ve şekil 2 verileri, gruplar arası tehdit algısı için oldukça önemli olarak ifade edilebilecek bazı kavramlar içermektedir. Bu bağlamda negatif algıların tümünü gruplar arası tehdit kuramı çerçevesinde gerçekçi ve sembolik tehdit algıları için referans göstermemiz mümkündür. Özellikle "hırsız", "kaçak işçi", "tecavüzcü", "işsiz" gibi sembolleri "gerçek tehdit" algısı; "riyakar", "nargile", "tembel" ve "düzensiz" sembollerini de yaşam biçimine ve değerlere yönelik bir tehdit olarak algılandığından sembolik tehdit algısı olarak değerlendirmemiz mümkündür.

Gruplar arası tehdit algısının en temel referans noktalarından bir diğeri kuşkusuz toplumsal güven olgusudur. Bu bağlamda hem Suriyeli hem de Türk

katılımcıların güven düzeyleri ve güven çapları gruplar arası tehdit algıları kapsamında tartışılacaktır.

Tablo 7. Araştırmada Kullanılan Ölçme Soru Maddeleri İçin Cronbach's Alpha Katsayısı Bulguları.

Ölçme soruları	Madde sayısı	Cronbach's Alpha
Güven Düzeyi, Güven Çapı maddeleri	6	0,780
Sosyal İlişki Düzeyi maddeleri	18	0,887
Yardımlaşma faaliyetleri maddeleri	6	0,800

Ayrıca belirtmek gerekir ki ankette kullanılan ölçme soru maddeleri için Cronbach's Alpha katsayısı bulgularına göre; Güven Düzeyi, Güven Çapı maddelerinin güvenilirliği "Oldukça güvenilir", Sosyal İlişki Düzeyi maddeleri ve yardımlaşma faaliyetleri maddelerinin güvenilirlikleri "yüksek güvenilirliğe sahip" olarak tespit edilmiştir.

Tablo 8. Türk Katılımcıların Güven Düzeyi Ve Güven Çapı Maddeleri İçin Frekans Ve Açıklayıcı İstatistik Değerleri.

	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Ort.	Std. S.
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde		
3.Komşularınma güvenirim.	16	6,7	25	10,5	51	21,4	126	52,9	20	8,4	3,4580	1,01690
4.Akrabalarıma güvenirim	22	9,2	25	10,5	35	14,7	101	42,4	55	23,1	3,5966	1,21398
5. Suriyeli göçmenlere güvenirim	85	35,7	94	39,5	44	18,5	12	5,0	3	1,3	1,9664	0,92716
6. Suriyeli komşularıma güvenirim	70	29,4	70	29,4	60	25,2	32	13,4	6	2,5	2,3025	1,10659
7. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne ve devlet kurumlarına güvenirim	33	13,9	24	10,1	71	29,8	84	35,3	26	10,9	3,1933	1,18910
8. Türkiye'nin göç politikalarına güvenirim	72	30,3	55	23,1	60	25,2	37	15,5	14	5,9	2,4370	1,23342
Güven Düzeyi ORT											2,8252	0,77293

Türk katılımcılara uygulanan anket çalışmasından elde edilen veriler, güven düzeyi ve güven çapı maddeleri için önemli ipuçları sunmaktadır. Bu maddelere ilişkin frekans dağılımı ve açıklayıcı istatistikleri tablo 8

sunmaktadır. Bu tablodaki verilere dikkatlice bakıldığında “akrabalarım güvenirim” ölçek ifadesinin 3,5966 oranı ile yüksek değerli ölçüldüğü; “Suriyelilere güvenirim” ölçek ifadesinin ise 1,9664 oranıyla düşük bir ölçek değerine sahip olduğu görülmektedir.

Elde edilen bu veriler, gruplar arası tehdit algısı için pozitif bir atmosfer yaratmakta olup, var olan negatif algıların daha da derinleşmesine neden olmakta ve iki grubun bir arada yaşama motivasyonlarına olumsuz tesir etmektedir.

Tablo 8’den elde edilebilecek diğer çıkarım, genel güven düzeyine dair verilen yanıtlardan anlaşılacağı üzere insanlara duyulan güvenin düşük seviyelerde ölçüldüğüdür. Ayrıca ifade etmek gerekir ki akrabalara duyulan güven ile komşulara duyulan güven düzeylerinde seyreden düşük oranlar; Suriyelilerin Türk komşuları tarafından güven çapına dahil edilmediğinin bariz göstergesidir.

Tablo 9. Suriyeli Katılımcıların Güven Düzeyi Ve Güven Çapı Maddeleri İçin Frekans Ve Açıklayıcı İstatistik Değerleri

	Kesinlikle katılmıyorum		Katılmıyorum		Kararsızım		Katılıyorum		Kesinlikle katılıyorum		Ort.	Std. S.	
	Sa yı	Yüzd e	Sa yı	Yüzd e	Sa yı	Yüzd e	Sa yı	Yüzd e	Sa yı	Yüzd e			
3. Komşularım a güvenirim.	5	2,4	22	10,7	17	8,3	13	63,4	31	15,1	3,780	0,915	
4. Akrabaları ma güvenirim	7	3,4	7	3,4	8	3,9	79	38,5	10	50,7	4,297	0,951	
5. Çalışma arkadaşları ma güvenirim	10	4,9	14	6,8	10	50,2	3	58	28,3	20	9,8	3,312	0,918
6. Birine güvenmem için onun hangi milletten olduğu fark etmez	7	3,4	9	4,4	14	6,8	70	34,1	10	51,2	4,253	1,001	
7. Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ne ve devlet kurumlarına güvenirim	5	2,4	49	23,9	10	4,9	76	37,1	65	31,7	3,717	1,211	
8. Türkiye’nin göç politikalarına güvenirim	25	12,2	43	21,0	17	8,3	86	42,0	34	16,6	3,297	1,303	

Güven Düzeyi ORT	3,776	0,613
	4	27

Suriyeli katılımcıların vermiş olduğu yanıtlar üzerinden oluşturulan güven ve güven çapına dair ölçek ifadeleriyle oluşturulan frekans dağılımları ve açıklayıcı istatistik verileri tablo 9’da yer almaktadır. Tablo 9 verilerine bakıldığında 4,2976 yüksek oranı ile “akrabalarımaya güvenirim” ölçek ifadesinde, 3,2976 düşük oranı ile “Türkiye’nin göç politikalarına güvenirim” ölçek ifadeleri olduğu anlaşılmaktadır.

Tablo 9 verileri, güven çapı parametresi bağlamında da çarpıcı neticeler sunmaktadır. Bu bağlamda Suriyelilerin yüksek seviyelerde ölçülen akraba ve komşu güven düzeyleri mevcutken; iş arkadaşlarını güven çapının dışına ittiklerine dair araştırma verileri, bu araştırma açısından önemli bir argümandır. Diğer taraftan tablo 8 ve tablo 9 güven düzeyi ve güven çapı maddeleri, Türkiye’de uygulanan göç politikalarının daha çok Suriyelilerce güvenilir bulunduğunu göstermektedir.

Tablo 10. Türk Katılımcıların Güven Düzeyi Ve Güven Çapı Maddelerinin İkamet Edilen İl Değişkeni Bakımından İncelenmesi.

	Şanlıurfa			İstanbul			Z	p
	N	Ort.	S. Sap.	N	Ort.	S. Sap.		
3. Komşularımaya güvenirim.	110	3,85	,715	128	3,12	1,113	-5,660	,000
4. Akrabalarımaya güvenirim	110	4,03	,972	128	3,23	1,281	-5,034	,000
5. Suriyeli göçmenlere güvenirim	110	2,08	,791	128	1,87	1,022	-2,716	,007
6. Suriyeli komşularımaya güvenirim	110	2,55	1,010	128	2,09	1,143	-3,702	,000
7. Türkiye Cumhuriyeti Devleti’ne ve devlet kurumlarına güvenirim	110	3,41	,838	128	3,01	1,400	-1,811	,070
8. Türkiye’nin göç politikalarına güvenirim	110	2,68	1,165	128	2,23	1,256	-3,106	,002

Ankete katılan Türk katılımcıların güven bağlamlarında oluşturulan ölçek ifadelerinin yaşanılan il değişkeni noktasında bir nüans teşkil edip etmediği Mann-Whitney U testi ile analiz edilmiştir. Ulaşılan istatistiki veriler, ölçek ifadelerinin tümünde yaşanılan kent değişkeni noktasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadığını ortaya koyarken; soru maddelerinin ortalamaları analiz edildiğinde ise Şanlıurfa’da yaşayanların güven düzeyi ve güven çapı algılarının yüksek seviyelerde olduğu sonucuna erişilmiştir.

Tablo 11. Suriyeli Katılımcıların Güven Düzeyi Ve Güven Çapı Maddelerinin İkamet Edilen İl Değişkeni Bakımından İncelenmesi.

	Şanlıurfa			İstanbul			Z	p
	N	Ort.	S. Sap.	N	Ort.	S. Sap.		
3. Komşularıma güvenirim.	104	3,83	,730	101	3,73	1,076	-,027	,978
4. Akrabalarımaya güvenirim	104	4,52	,750	101	4,07	1,079	-	,000 3,619
5. Çalışma arkadaşlarıma güvenirim	104	3,38	,767	101	3,24	1,050	-,442	,658
6. Birine güvenmem için onun hangi milletten olduğu fark etmez	104	4,47	,800	101	4,03	1,135	-	,002 3,169
7. Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne ve devlet kurumlarına güvenirim	104	3,52	1,215	101	3,92	1,181	-	,013 2,474
8. Türkiye'nin göç politikalarına güvenirim	104	2,88	1,249	101	3,72	1,226	-	,000 4,815

Anket çalışmasına katılan Suriyelilerin güven düzeyi ve güven çapı maddelerinin yaşanılan kent değişkeni noktasında bir ayrımın olup olmadığı Mann-Whitney U testi ile analiz edilmiştir. Ulaşılan istatistiksel verilere göre ölçek ifadelerinden 4, 6, 7 ve 8. sorularda yaşanılan kent değişkeni noktasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur. Soru maddelerinin ortalamaları incelendiğinde ise 4. 6. ve 8. Ölçek ifadelerinde Şanlıurfa'da yaşayanların güven düzeyi ve güven çapı algılarının yüksek olduğu, 7. soru maddesinde ise İstanbul'da yaşayanların güven düzeyi ve güven çapı algılarının yüksek olduğu sonucuna erişilmiştir.

Gruplar arasında cereyan eden tehdit algıları, grup üyelerinin diğer grupla girilen ilişkileri sınırlama davranışlarını tetiklemektedir. Bu araştırma verileri de hem toplumsal güven düzeylerinde seyreden negatif yönelim hem Suriyelilerin güven çaplarının dışında tutulması hem de Suriyelilere yönelik oluşturulan negatif söylem ve yakıştırmalarla gerçekçi ve sembolik tehdit algısının yaratıldığını gözler önüne sermektedir. Bu nedenle de gruplar arası tehdit algısının bir neticesi olarak bir arada yaşama deneyimlerinin sonlandırılmasına yönelik söylemler geliştirilmiştir.

Araştırmanın nihai bir değerlendirme sunabilmesi için Türk katılımcılara yöneltilen “Türkiye’de Suriyelilerin geleceğini nasıl görüyorsunuz? Sizce ülkelerine dönmeleri çözüm olur mu?” sorusuna verilen yanıtlar, gruplar arası tehdit algısı neticesinde Suriyelilerin Türkiye’deki geleceklerine dair önemli argümanlar sunmaktadır.

Bir arada yaşayan farklı kimliklerin bir arada yaşama deneyimlerini riske atan sosyal bütünleşememe durumu; yabancı algısının biçim alma sürecinde, “öteki” yaratımında ve tahammülsüzlükte kendini açıkça

göstermektedir. Sahadan elde edilen veriler; yabancı algısının oluşumu ve öteki yaratımının tüm süreçlerinde temas edilmeden, etkileşim kurulmadan varılan yargılardan ibaret olduğunu ortaya koymuştur. İstanbul ve Şanlıurfa'daki Suriyelilere yönelik algılar, Suriyelilerin kendi ülkelerine dönmelerinin tartışma zemininde de kendini göstermektedir. Genel olarak Suriyeli göçmenleri itimat edilemez ve rahat insanlar olarak tanımlayan araştırmanın katılımcıları; geçici koruma kapsamında bulunanların geldikleri yere dönmelerinin icap ettiğine dair kararlı tavırlar takınmaktadırlar. Suriyeli göçmenlerin yaşamış olduğu mahallelerde Suriyelilerle iç içe yaşayan araştırmanın katılımcıları ise Suriyelilerin içinde bulunduğu koşulları, savaşın devam ettiği gerçeğini ve geriye dönüşlerin zorluklarına dikkat çekerek bir çözüm arayışı sunmaktadırlar. Bu bağlamda Suriyelileri “yoksul” olarak tanımlayan Türk katılımcılar, Suriyelilerin kendi topraklarına dönmeleri hususunda makul atmosferin oluşmasının beklenmesi gerektiğini ifade etmektedirler.

Türk katılımcılarla gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış mülakat görüşmelerinde katılımcılara yöneltilen “*Türkiye’de Suriyelilerin geleceğini nasıl görüyorsunuz? Sizce ülkelere dönmeleri çözüm olur mu?*” sorusuna verilen cevaplar, katılımcıların genel olarak iki kutuplu bir fikirsel zemin üzerinde durduklarını göstermektedir. Mülakat araştırmasından elde edilen verilere göre; genel olarak hem Şanlıurfalılar hem de İstanbullular, özel statüdeki Suriyeli göçmenlerin kendi topraklarına dönmelerini gerekli görmüşlerdir. Kendi topraklarına dönmeleri gerektiği yönünde fikir beyan eden katılımcıların bu fikri benimsemelerinin temel nedenlerini daha çok kira bedellerinin fahiş rakamlara ulaşması, istihdam sorunu, enflasyonun yükseliş trendinde olması gibi finansal sorunlar ve “güvensizlik” gibi sosyal sorunların oluşturduğu anlaşılmaktadır. Örneğin U.T-6 katılımcısı, Suriyelilerin ülkelerine geri gönderilme ihtimalini duyduğunda oldukça mutlu olduğunu ifade etmiştir. Aynı katılımcı; ülkedeki acı veren istihdam sorununun Suriyelilerden kaynaklandığını, bu sebeple de dönmeleri gerektiğini sözlerine eklemiştir. Diğer taraftan kimi katılımcılar ise Suriyelilerin Suriye’de yaşaması gerektiği fikrini, yani ülkelere dönme durumunu, Suriyelilerin faydasına olacağına inandıklarını ifade etmiştir. Örneğin, U.T-5 katılımcısı, Suriyeli göçmenlerin hayatlarını idame ettirecekleri ev, arsa, bağ vs. gibi unsurların kendi topraklarında kaldıklarını bu sebeple de kendi topraklarına dönmelerinin ilk olarak onlar için iyi olacağını ifade etmiştir (Eroğlu, 2022, s. 148).

Suriyelilerin Türkiye’deki geleceğine ilişkin katılımcıların ifadeleri, genel olarak; Suriyelilerin Türkiye’de işsizliği artırdığı, Suriyelilerin toplum (Türkler) için bir edinin yaratmadığı, Suriyelilerin de bu belirsizlikle yaşadığı noktasında mutabakata vardıkları görülmektedir. Bu veriler, gruplar arası tehdit kuramının sunmuş olduğu gerçekçi tehdit algısı için referans sunmaktadır. Özellikle tehdit algısı hisseden grubun tehdit algısı temelde

ekonomik kaynaklarına dayanıyorsa kuşkusuz burada gerçekçi tehdit algısı söz konusudur.

Gruplar arası tehdit algının olmadığı sosyal alan için birincil koşul, bir arada yaşama becerisinin edinilmesidir. Ne var ki Türkiye'deki Suriyeli karışıklığının özellikle finansal sorunlarla paralel ilerlemesi ve Suriyeli göçmenlerin Türkiye'ye adım atmalarıyla beraber varlıklarının tartışılması, bu şartı neticesiz kılmaktadır. Geçici koruma kapsamında bulunan Suriyelilerin ülkelerine dönme eğilimleri ise negatif yönlüdür. Türkiye'de yaşayan Suriyeliler, yaşamış oldukları travmaların bırakmış olduğu izler, ülkelerindeki savaş hali ve belirsizlikler, Türkiye'de yaşamış oldukları süre uzadıkça Türkiye'ye, Türk insanına, yaşam koşullarına alışmaları ve birçok ailenin çocuklarının bu topraklarda (Türkiye'de) hayata ilk adım attıkları gibi nedenlerle kendi ülkelerine kalıcı bir geri dönüşe sıcak bakmamaktadır.

Şanlıurfa'da mülakat araştırmasına katılan Suriyeli katılımcı U.S-2, doğmuş olduğu topraklara dönmek istememe nedeni olarak; bir çocuğun babasıyla beraber gözlerinin önünde öldürülmesini göstermiş ve o andan itibaren ülkesine dair tüm umudunu ve güvenini yitirdiğini ifade etmiştir. Bu ve bunun gibi hadiseler Suriyelilerin "travma sonrası stres bozukluğu" yaşamalarına neden olmuş ve korkunç hadiseler şahit olmak, sevdiklerini gözlerinin önünde yitirmek, anavatanlarını terk etmek zorunda bırakılmak; Suriyeli göçmenler için tarifi imkansız acıların yaşanmasına neden olmuştur. Bu topraklara dönme fikri de aynı dehşet ve kaygıların yeniden yaşanmasına zemin hazırlamaktadır. En nihayetinde bu kaygı, stres ve korkular Suriye'ye dönme fikirlerinden uzak durmalarına, zorlu mücadelelerle inşa edilen hayatlarını Türkiye'de sürdürme fikrine sıcak bakmalarına neden olmaktadır.

Ne var ki iki grup arasında karşılıklı güven tesis edilmediğinden bir grup diğer grup için tehditkar olabilmektedir. Bu araştırmanın ortaya koyduğu veriler de geçici koruma kapsamında bulunan Suriyelilerin bir tehdit algısı yarattığını, gruplar arası tehdit algısı kuramının çizdiği çerçevede dahilinde hem gerçekçi hem de sembolik tehditler barındırdığını göstermektedir. Özellikle ekonomik stres ve yüksek oranda grup dışı önyargılı tutumların bu algıların hem kaynağını oluşturduğunu hem de buradan beslendiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca bir diğer dikkat çekici husus, nüfusun büyüklüğü ile tehdidin arttığına dair görüştür. Göç popülasyonundaki artış ve birikim grupların karşılaşma alanlarını çoğaltmakta ve tehdit algısının da büyümesine neden olabilmektedir.

Sonuç

Kaynak ülkesi Suriye olan ve Türkiye'ye göç eden büyük kitle, toplumsal boyutları itibariyle daha önce tecrübe edilmemiş olan bir olguya yol açmıştır. Bu büyük göç dalgası, aynı zamanda "doğal bir deney" niteliği de taşımaktadır. Toplumun göstermiş olduğu tepkiler ve devletin izlemiş olduğu politikalar da bu tecrübenin birer çıktısı niteliğindedir. Türk toplumunun

neredeyse tüm şehirlerine dağılan Suriyeliler, devletin koruması altına alınmış (geçici koruma kapsamında bulunma statüsü) olsa da yaşamış oldukları şehirlerin dinamiklerinden büyük oranda etkilenmiş, sosyoekonomik şartlarına uyum sağlamaya çalışmışlardır. Ne var ki toplumsal uyum; bir arada yaşamayı, iki grubun temasını, farklılıklar yerine benzerliklerin ön plana çıkarılmasını zorunlu kılmaktadır. Fakat Türkiye’de yaşanan ekonomik krizler, toplumsal huzursuzluklar (terör olayları, sosyal kutuplaşma), toplumsal güvensizlik Türkiye’nin göç tecrübesine negatif bir başlangıç yapmasına neden olmuş ve sosyal alanda yaşanan çatışmalar, farklılıkların göze batması, tarihsel Arap hoşnutsuzluğu ve en nihayetinde sosyal medya gibi araçların Suriyeli algısına menfi anlamlar yüklemesiyle göçmen karşıtlığı, daha da olumsuz bir seyir izlemiştir. Türkiye’de yaşayan Suriyelilerin tüm bunlardan kaynaklı olarak güvensizlik üzerine inşa edilen ilişkileri, Bauman’ın öne sürdüğü tezle de uyumludur.

Bauman’ın “geçmişe duyulan özlem” olarak gördüğü nostaljik cemaatlerin aksine sosyal gerçeklikte var olan cemaatlerdeki öteki ile olan ilişkilerin büyük bir güvensizlik üzerine inşa edildiği anlaşılmaktadır. Buradan hareketle, toplum içerisinde öteki olarak görülen Suriyelilerin Bauman’ın bahsetmiş olduğu gibi “bir cemaat içerisinde olma” ayrıcalığına erişmek için ödenmesi gereken birtakım bedellerden nasibini almış olduğu görülmektedir. Cemaat arayışında olan bireyin güvenlik için yabancı ile ilişkisini kesmesi, cemaatin dışındaki birine güvenmemesi, yabancıları içeri almaması gibi önlemler ve itaatler, ödenmesi gereken bedellerdir (Bauman, 2016, s. 45).

Toplumsal güven olgusu zamanla oluşan ya da uzun zamanlara karşın inşa edilemeyen bir olgudur. İki grup arasında kurulamamış olan güven ilişkisi zamanla iç grup/dış grup ayrımını pekiştirip iki grup arasındaki farklılıkları belirginleştirme hatta iki grup arasında tehditlerin oluşmasına kaynaklık etme potansiyeline sahiptir. Nitekim gruplar arası tehdit kuramının da ortaya koymuş olduğu gibi bir gruba mensup olanlar diğer gruptan insanlar için tehdit unsuru haline gelebilmektedir.

Araştırmadan elde edilen veriler, Suriyelilerin Türk toplumu için hem gerçekçi hem de sembolik tehdit algısı oluşturduğunu göstermektedir. Suriyelilerin işsizliğin ve ekonomik krizlerin müsebbibi olarak görülmesi, cinsel saldırılar için potansiyelli olarak algılanması ve genel refah için tehdit unsuru olarak sayılması gerçekçi tehdit için referans sunmaktadır. Diğer taraftan kültüre ve değerlere yönelik tehdit olarak; Suriyelilerin hayat tarzlarının eleştirilmesi, düzensiz olarak görülmesi, ahlaksızlığın kaynağı olarak algılanması ve bu anlamda bir tehdit olarak görülmesi de sembolik tehdit için referans oluşturmaktadır. Katılımcıların genel olarak Suriyelilere güven duymamaları, güven çaplarına dahil etmemeleri, Suriyeliler açısından yaratılan olumsuz algılar ve semboller bu tehdit algılarına kaynaklık etmekte ve bu algıları beslemektedir. Nihai olarak gruplar arasında algılanan tehditler

iki grubun bir arada yaşamasının önüne set çekmekte ve Suriyelilerin Türkiye'deki geleceğine dair olumsuz yönlü bir çıkarım ortaya koymaktadır.

Bu araştırma verileri de iki grubun bir arada yaşaması için temel gereklilik olan güven olgusundan mahrum olma durumunu, Suriyelilerin Türkiye'deki geleceğine ilişkin aşılmaz engellerden biri olarak görmektedir. Güvensizlik durumu, iki grup arasındaki menfi algıların daha derinleşmesine neden olabilecek muhtemel çatışmaları da besleyici niteliktedir. Özellikle iki grubun iç içe geçtiği Şanlıurfa ve İstanbul'un Esenyurt ilçesinde vahim büyüklükte çatışmalar için bir potansiyel teşkil etmektedir. Bu ve bunun gibi hadiseler ise Suriyelilerin Türkiye'de daha uzun süreler kalmasına neden olacak gerilimlerdir. Negatif algılara, rahatsız edici söylemlere, geçici kalacaklarına inandıkları mahallelerinde "yabancı" gibi görülmelerine ses çıkarmayan bu grup, uzun süreler yaşayacaklarına inandıkları anda daha yaşanabilir bir sosyal alan yaratma çabasına girebilirler. Gerçekçi ve sembolik tehditlerin kaynağı olarak görülen Suriyelilerin, güvenilir olmayanın rahatsızlığı ile diğer gruba duydukları güven düzeyinde de düşüşler olması muhtemel bir gelişmedir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış Bağımsız

Yazar Katkısı: Yunus Eroğlu: %50, Hacı Musa Taşdelen: %50

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışma için destek alınmamıştır.

Etik Onay: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunmaktadır. Ayrıca bu araştırma için Sakarya Üniversitesi Rektörlüğü, Etik Kurulu 30.06.2021 tarihli, 36 sayılı toplantı, E-61923333-050.99-43194 sayılı kararı ile etik kurul onayı alınmıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı: Çalışma ile ilgili herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Peer Review: Independent double-blind

Author Contributions: Yunus Eroğlu: 50%, Hacı Musa Taşdelen: 50%

Funding and Acknowledgement: No support was received for the study.

Ethics Approval: It is declared that scientific and ethical principles were followed during the preparation of this study and all studies utilized were indicated in the bibliography. In addition, ethics committee approval was obtained for this research with the decision of Sakarya University Rectorate, Ethics Committee, meeting number 36, dated 30.06.2021, numbered E-61923333-050.99-43194.

Conflict of Interest: There is no conflict of interest with any institution or person related to the study.

Önerilen Atıf: Eroğlu, Y., Taşdelen H. M. (2024). Gruplar arası tehdit kuramı bağlamında Suriyeli göçmenler: İstanbul ve Şanlıurfa örnekleri. *Akademik Hassasiyetler*, 11(26), 712-737. <https://doi.org/10.58884/akademik-hassasiyetler.1496321>

Kaynakça

- Altan, Z. H. (2008). Bir sürgünlük biçimi: Metropol yaşamı, *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 34, 5-22. <https://doi.org/10.17064/iüifhd.27977>.
- Bağcı, S. Ç. & Çelebi, E. (2017). Gruplar arası temas ve çatışma ile azınlıklara yönelik tutumlar ve çokkültürlülüğe destek arasındaki ilişkiler: Gruplar arası tehdit ve kaygının aracı rolü. *Türk Psikoloji Yazıları*, 20 (özel sayı), 3-18.
- Bauman, Z. (2016). *Cemaatler: güvenli olmayan bir Dünya’da güvenlik arayışı*. (Çev. N. Soysal), (1. Baskı), İstanbul: Say Yayınları.
- Bartlett, J.E. & Körtlik, J.W. & Higgins, C.C. (2001). Organizational research: Determining appropriate sample size in survey research. *Information Tecnology, Learning and Performance Journal*, 19(1), 43-50.
- Buzan, B & Waever, O. (2003). *Regions and powers: the structure of international security*. England: Cambridge University Press.
- Eroğlu, Y. (2022). *Geçici koruma kapsamındaki Suriyelilerin sosyal sermaye düzeyleri: İstanbul ve Şanlıurfa örnekleri* [doktora tezi], Sakarya Üniversitesi.
- Göç İdaresi Başkanlığı. (2023). *Geçici koruma hakkında*, 28 Eylül 2023 tarihinde <https://goc.gov.tr/genel-bilgi45> adresinden erişilmiştir.
- Independent Türkçe. (2023). *Mültecilerin Suriye’ye “güvenli dönüşü” nasıl sağlanacak?* 28 Eylül 2023 tarihinde <https://www.indyrturk.com/node/648296/dünya/mültecilerin-suriyeye-güvenli-dönüşü-nasıl-sağlanacak> adresinden erişilmiştir.
- Simmel G. (2003). *Modern kültürde çatışma* (Çev. E. Gen ve N. Kalaycı). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Stephan, W. G. & Boniecki, K. A. & Ybarra, O. & Bettencourt, A. & Ervin, K. S. & Jackson, L. A. & McNatt, P. S. & Renfro, C.L. (2002). Racial attitudes of blacks and whites: An integrated threat theory analysis. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 28(9), 1242–1254.
- Stephan, W. G. & Ybarra, O. & Morrison, K. R. (2009). Intergroup threat theory. T. D. Nelson (Ed.), *Handbook of prejudice, stereotyping, and discrimination* içinde (s. 43–59). Psychology Press.

Extended Abstract

The phenomenon of social trust, one of the central arguments of this research, is widely studied in the field of social sciences. However, the literature review revealed that anti-immigrant discourses have been used only to a limited extent in the research on the construction of trust and the relationship between trust and immigration. The relationship between social trust and immigration is, however, multidimensional and must be considered

in various contexts, such as social harmony, intergroup threat, anti-immigrant sentiment, social cooperation, social movements, and political economy. Despite this gap in the literature, this research aims to analyze the levels and extent of trust among local people in the cities of İstanbul and Şanlıurfa, where Syrians under temporary protection in Türkiye live in high numbers, through the lens of intergroup threat theory. Moreover, this research is methodologically significant in its examination of the trust levels of Syrians living in İstanbul and Şanlıurfa (in-group) and their trust relationships with Turks living in those cities (out-group). The research employs both qualitative and quantitative methods, utilizing a Convergent Parallel Mixed Method research design. Due to field limitations, a snowball sampling method was used for both qualitative and quantitative components. The analysis and interpretation of the collected data followed established data analysis procedures.

In this study, the phenomenon of social trust was examined in the context of intergroup threats, specifically in relation to negative perceptions towards Syrians and the future of Syrians in Türkiye. The study discusses social trust levels, trust scopes, participants' perceptions of Syrians, and the future of Syrians in Türkiye, providing an important framework for understanding intergroup threat perceptions toward Syrians under temporary protection. The data were evaluated through the lens of "realistic threat" and "symbolic threat," two dimensions of intergroup threat theory.

The large number of people who migrated to Türkiye from Syria has undoubtedly provided Turkish society with an unprecedented experience. This massive wave of migration can be viewed as a "natural experiment." The reactions from society, as well as the policies implemented by decision-makers, are products of this experiment. Although Syrians, who are dispersed across almost all cities in Türkiye, are under state protection (temporary protection status), they have been significantly influenced by the dynamics of the cities they inhabit and have sought to adapt to local socioeconomic conditions.

However, social harmony requires coexistence, contact between groups, and a focus on similarities rather than differences. The economic crises in Türkiye, social unrest (terrorist incidents, social polarization), and social distrust have led to a challenging start in Türkiye's migration experience. Conflicts in the social sphere, heightened differences, historical Arab discontent, and the role of social media have further exacerbated negative perceptions of the Syrian migration experience. Anti-immigrant sentiment has followed a particularly negative trajectory, adding negative connotations to the public perception of the country. The relations of Syrians living in Türkiye, built on distrust resulting from these factors, serve as a reflection of Bauman's thesis on social relations and trust.

Contrary to nostalgic communities, which Bauman sees as "longing for the past," it is evident that relationships with "the other" in communities that

exist in social reality are built on significant distrust. From this perspective, it becomes clear that Syrians, who are viewed as "others" in society, have had to pay certain costs in order to gain the privilege of "belonging to a community," as Bauman suggests. These costs include measures such as cutting off relationships with strangers for security, distrusting anyone outside the community, and not allowing outsiders in—all of which are necessary precautions (Bauman, 2016). The phenomenon of social trust is something that may or may not develop over time. When a relationship of trust between two groups is not established, it tends to reinforce the in-group/out-group distinction, accentuate differences, and even lead to perceptions of threat between the two groups. As the intergroup threat theory suggests, people from one group can come to view those from the other group as a threat.

The data obtained from this research indicate that Syrians are perceived as both a realistic and symbolic threat by Turkish society. Syrians are seen as contributing to unemployment and economic crises, are perceived as a threat in the context of sexual assaults, and are considered a danger to general welfare, all of which reflect a realistic threat. On the other hand, Syrians are also perceived as a threat to culture and values, with criticisms of their lifestyles, perceptions of disorder, and associations with immorality, which reflect symbolic threats. The general lack of trust in Syrians, their exclusion from trust networks, and the negative perceptions and symbols attributed to them contribute to and reinforce these threat perceptions. Ultimately, these perceived threats prevent the two groups from coexisting and present a negative outlook for the future of Syrians in Türkiye. The data from this research further suggest that the absence of trust, a fundamental requirement for the two groups to live together, is one of the major barriers to the future of Syrians in Türkiye. This lack of trust will not only deepen negative perceptions between the groups but also heighten the risk of future conflicts. Serious conflicts, as well as protests and demonstrations by Syrians, are expected in areas where the two groups live in close proximity, such as the Suruç district of Şanlıurfa and the Esenyurt district of Istanbul. These tensions are likely to shape the future experience of Syrians in Türkiye. This group, which has remained largely silent in the face of negative perceptions, unsettling rhetoric, and being labeled as "strangers" in neighborhoods where they believe they will only stay temporarily, is likely to become more assertive in creating a more livable social space and display more activist behavior once they believe they will remain for a longer time. Given that Syrians are perceived as the source of both realistic and symbolic threats, their trust in the other group is likely to decline further due to the discomfort of being considered untrustworthy.